

अग्निः पावकः। अग्निः । सतोबृहती, १-२ विष्टारपंक्तिः, ६ उपरिष्टाज्ज्योतिः

अग्ने तव श्रवो वयो महि भ्राजन्ते अर्चयो विभावसो।

बृहद्भानो शवसा वाजमुक्थ्यं^१ दधासि दाशुषे कवे ॥ १०.१४०.०१

अग्ने- पावक सर्वभूतहितरत्युद्भूतसङ्कल्प । तव- भवतः । श्रवः- अतीन्द्रियश्रवणाख्यः । वयः- अनुभवः । महि- महान् । विभावसो- प्रकाशसम्पद्युक्त । अर्चयः- दीप्तयः । भ्राजन्ते- ज्वलन्ति । बृहद्भानो- महाप्रकाश । कवे- क्रान्तदर्शिन् । दाशुषे- दात्रे । शवसा- बलेन । उक्थ्यम्- मन्त्रमयम् । वाजम्- अन्नम् । दधासि- धारयसि ॥१॥

पावकवर्चाः शुक्रवर्चा अनूनवर्चा उदियर्षि भानुना।

पुत्रो मातरा विचरन्नुपावसि पृणक्षि रोदसी उभे ॥ १०.१४०.०२

पावकवर्चाः- शोधकतेजस्कः । शुक्रवर्चाः- शुभ्रतेजस्कः । अनूनवर्चाः- अपरिमिततेजस्कः सन् । भानुना- प्रकाशेन । उदियर्षि- उद्गच्छसि । पुत्रः- सुतः सन् । मातरा- द्यावापृथिव्यौ स्वमातापितरौ । विचरन् । उपावसि- रक्षसि । उभे रोदसी- द्यावापृथिव्यौ । पृणक्षि- पूरयसि ॥२॥

ऊर्जो नपाज्जातवेदः सुशस्तिभिर्मन्दस्व धीतिभिर्हितः।

त्वे इषः सं दधुर्भूरिवर्षसश्चित्रोतयो वामजाताः ॥ १०.१४०.०३

ऊर्जो नपात्- शक्तिपुत्र । जातवेदः- जातविद्य । धीतिभिः- चित्तधारणासु । हितः- निहितः सन् । सुशस्तिभिः- सुमन्त्रैः । मन्दस्व- सन्तुष्टो भव । त्वे- त्वयि । भूरिवर्षसः- प्रभूताः । चित्रोतयः- विचित्ररक्षाशक्तिसम्पन्नाः । वामजाताः । इषः- सदिच्छाः । सं दधुः- उपासकाः सन्दधति ॥३॥

इरज्यन्नग्ने प्रथयस्व जन्तुभिरस्मे रायौ अमर्त्य।

स दर्शतस्य वपुषो वि राजसि पृणक्षि सानसिं क्रतुम् ॥ १०.१४०.०४

अमर्त्य- देव । अग्ने । जन्तुभिः- जीवैः । इरज्यन्- ऐश्वर्यमनुभवन् । अस्मे- एतस्मै यजमानाय । रायः- दानयोग्यधनम् । प्रथयस्व- प्रकाशय । सः- तादृशः सन् । दर्शतस्य- दर्शनीयेन । वपुषः-

रूपेण । वि राजसि- प्रकाशसे । सानसिम्- सम्भजनीयम् । क्रतुम्- सङ्कल्पम् । पृणक्षि-
पूरयसि ॥४॥

इष्कर्तारमध्वरस्य प्रचेतसं क्षयन्तं राधसो महः ।

रातिं वामस्य सुभगां महीमिषं दधासि सानसिं रयिम् ॥ १०.१४०.०५

अध्वरस्य- ध्वररहितकर्मणः । इष्कर्तारम्- संस्कर्तारम् । प्रचेतसम्- प्रकर्षज्ञानवन्तम् । महः-
महत्याः । राधसः- संसिद्धेः । क्षयन्तम्- निवासभूतमग्निं प्रपद्ये । वामस्य- कल्याणस्य । रातिम्-
दानभूताम् । सुभगाम्- सुमङ्गलाम् । महीम्- महतीम् । इषम्- सदिच्छाम् । सानसिम्-
सम्भजनीयाम् । रयिम्- सम्पदम् । दधासि- धारयामः ॥५॥

ऋतावानं महिषं विश्वदर्शतमग्निं सुम्नाय दधिरे पुरो जनाः ।

श्रुत्कर्णं सप्रथस्तमं त्वा गिरा दैव्यं मानुषा युगा ॥ १०.१४०.०६

ऋतवानम्- प्रकृतिनियत्याख्यसत्ययुक्तम् । महिषम्- महात्मानम् । विश्वदर्शतम्- सर्वैर्दर्शनीयम् ।
अग्निम्- पावकम् । सुम्नाय- सुखाय । जनाः । पुरः- पुरतः । दधिरे- धृतवन्तः । श्रुत्कर्ण-
आश्रितानां दुःखानि शृण्वन्तम् । सप्रथस्तमम्- अतिशयकीर्तिसम्पन्नम् । दैव्यम्- दिव्यम् । त्वा-
भवन्तम् । गिरा- वाचा । मानुषा युगा- मनुष्याः । स्तुवन्ति ॥६॥